Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 126. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 10-го ЧЕРВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JUNE 10, 1953. No. 126. VOL. LXI.

ВИЛСОН РЕКОМЕНДУЄ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПОВНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ СИЛИ ПІСЛЯ ПЕРЕМИР'Я

Вашингтон. — Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон перестерігав вчора Конґрес перед будь-яким полегшанням оборонних зусиль та зменшенням оборонної сили й військових споруд в результаті перемир'я в Кореї. Виступаючи перед очолюваним сенатором Гомером Ферґусоном сенатським підкомітетом асиґнувань, секретар Вилсон твердив, що він рекомендуватиме, щоб „ми залишились там, де стоїмо". Пригадуючи попередні демобілізації, секретар Вилсон твердив, що — „ми помилялись після першої світової війни, ми помилялись після другої світової війни й ми не повинні поповнити тої самої помилки тепер знову". Виступ Вилсона перед підкомітетом був своєрідним спростуванням зажалень шефа штабу авіяції ген. Гойта Ванденберґа перед тим підкомітетом минулого тижня проти запропонованого урядом президента Айзенгавера зменшення запропонованих ще попередньою адміністрацією президента Трумана видатків на 5,090,000,000 долярів. Уряд попереднього президента Трумана вже перед відходом пропонував 16,800,000,000 долярів на оборону, а уряд президента Айзенгавера зменшив пропозицію цих видатків до 11,700,000,000 долярів. Все ж таки президент Айзенгавер і члени його уряду твердять, що вони плянують перевести ці ощадності відповідною реорганізацією видатків, а не коштом самої оборони. Вилсон, даючи детальні вияснення щодо бюджету та відповідаючи посередньо на зажалення ген. Ванденберґа, запевняв Конґрес, що пропоновані урядом видатки на оборону йдуть цілком по лінії потреб тієї оборони та що З'єдинені Держави, як довго він, Вилсон, є секретарем оборони, ніколи не матимуть „тільки другорядної авіяції", але тільки „найліпшу в світі". Він запевняв, що в рямках пропонованого бюджету „ми матимемо найліпші боєві літаки й бомбардувальники в світі та матимемо їх в задовільній кількості для виконання їхньої місії."

На серпень покликано до Армії 23,000 осіб

Вашинґтон. — Армія розіслала 23,000 виклики для побору до війська в серпні цього року. Це є ця сама кількість рекрута, що призначена була й на липень ц. р. Новий побір піднесе загальне число покликаних до армії, почавши з вересня 1950 року, до — 1,492,430 осіб. Побір до армії за останні два місяці менший ніж в першій половині цього року чи за останні три місяці минулого року, й він відбиває пляни уряду Айзенгавера упорядкувати доповнювання армії.

Дюї проти окремої аґенції для очищення нюйоркського порту від злочинности

Ню Йорк, Н. Й. — 8 і 9-го червня відбувається окреме засідання представників заінтересованих інституцій, на якому відбуваються переслухування в справі злочинів на терені нюйоркського порту. На цій нараді присутній і губернатор Дюї, який заявив, що він проти зорганізування постійної комісії, яка коштувала б річно від $700,000 до $1,000,000 і яка мала б займатися справою очищення порту в Ню Йорку від злочинних елементів. Губернатор Дюї ще в неділю переговорював з управою порту, щоб вона погодилася оплачувати ті нові органи, які могли б бути зорганізовані для портових справ у Ню Йорку, але Портова Управа відмовилася від того. Будинок, де відбувалися ці наради, пікетували п'ять тисяч портових вантажників, які носили транспаренти з написами: „Це не Совєтська Росія, ми проти стейтової контролі робітничих юній!" Але губернатор Дюї заявив, що ані він ані інші стейтові чинники не піддадуться жадному застрашуванню. Правний дорадник юнії портових вантажників, яка належить до А. Ф. Л., Луї Валдман виправдував свою організацію, заявляючи, що пікетування відбувається без згоди президента цієї юнії Джозефа П. Райена, але він додав, що вся юнія проти того, щоб окрема аґенція контролювала робітників.

Засуджено шпигунів Вербера і Понґера

Вашинґтон. — В окружному суді ,закінчився процес двох шпигунів, що працювали в користь Совєтської Росії. Ці шпигуни — шваґри: Отто Вербер і Курт Понґер — співпрацювали з Ю. Новиковим, другим секретарем совєтської амбасади, якого, як людині, що надужила гостинности, відмовлено права перебувати на обширі ЗДА. Розправа провадилась перед суддею Александром Голцгофом, який, зваживши рекомендації урядового дорадника, прихилився до зниження кари винним. Покарання передбачене було для Вебера від трьох з половиною до десяти років і від п'яти до п'ятнадцяти для Понґера. Оборона підсудних вказувала, як на полегшання для них, що вони стали комуністами в Австрії, після гітлерівської окупації.

БУРЕВІЙ ВБИВ 70 ОСІБ У СТЕЙТАХ МІШІҐЕН І ОГАЙО

Бавлінґ Ґрін, Огайо. — Ряд буревіїв шалів у південній частині стейту Мішіґен і в північнозахіднім Огайо. У стейті Мішіґен досі нараховано 40 осіб убитих, а в Огайо 30. Бюро погоди в Боффало остерігало, що буревій може дійти і до західніх частин нюйоркського стейту, бо сила буревію доходила до 65 миль на годину. Надбережна сторожа в Боффало остерігала перед буревієм на озері Ірі. В стейті Огайо буревій перекидав важкі тягарові авта на шляху немов дитячі забавки, валив сільські будинки, що негайно починали горіти, та виривав з корінням дерева на просторі 100 ярдів. Один важкий тягаровий віз буревій перекинув та поніс його по автостраді, кинувши його на шлях 400 стіп далі, не залишаючи на землі жадних слідів його руху. В одній тільки місцевості Флінт знайдено 17 осіб убитих. Сильний вітер повалив ряд 40 домів близько місцевости Флінт. На місця катастрофи виїхали негайно каретки поготівля, а також туди вислано 55 членів Національної Ґвардії, які рятували поранених та видобували вбитих. Флінт — це одинока густо населена місцевість, яку знищив буревій. Досі ще не підраховано докладно ні всіх втрат у людях, ані матеріяльних втрат.

ГЕН. РИДЖВЕЙ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД АЛЬЯНТСЬКОЮ СЛАБІСТЮ В ПОВІТРЮ

Париж. — Ген. Метью Риджвей, головний командант альянтських збройних сил в Европі, який має незабаром відійти з того посту, щоб перебрати пост шефа штабу американської армії, проголосив вчора окрему заяву, в якій перестерігає союзників Атлантійського Пакту, що їхні повітряні збройні сили „ще сьогодні є найслабшим місцем в нашій обороні". Ген. Риджвей твердить, що „не зважаючи на наш прогрес, наші повітряні збройні сили не можуть належно виконати своє завдання" та що „збільшенню повітряних збройних сил країни НАТО повинні приділити далеко більшу увагу." Свою пересторогу висловлює ген. Риджвей в річному звіті про розбудову альянтської оборонної сили в Европі. В цьому звіті він теж звертає увагу на загальну слабість альянтської оборони в порівнянні з розбудовою совєтських збройних сил. Ген. Риджвей в своєму звіті твердить: „В чисто військовій ділянці я добачую таку велику нерівність між наявними нашими силами й тими силами, які могли б кинути проти нас совєтські володарі, що не дозволяє на жадне інше заключення, як тільки те, що суцільна совєтська атака в близькій будучності застала б альянтське командування в Европі в критичній слабості для здійснення його теперішньої місії."

Справи втікачів будуть об'єднані в одній установі

Вашингтон. — Сенатська Правнича Комісія схвалила минулого понеділка законопроєкт, згідно з яким справи, що торкаються втікачів, будуть об'єднані в одній урядовій установі. Внесок був висунений сенатором А. В. Ваткінсом, республіканцем з Ютагу, який запропонував створення окремої самостійної установи — Уряду Комісара для Втікачів, що його очолювала б особа призначена президентом. Нова установа займатиметься усіма справами втікачів, які досі були розкинені по різних урядах, часто з різними напрямними діяльности. Внесок передбачив окреслення поняття „втікач", що його розуміють, як особу, що її змусили змінити своє постійне місце перебування переслідування, природні нещастя чи військові дії і що пильно потребує допомоги для життя чи переїзду. Законопроєкт передбачає, між іншим, й негайне надання громадянства для союзних осіб, що служили в збройних силах ЗДА щонайменше дев'ятдесят днів після вибуху війни в Кореї. Ця постанова значно упрощує набуття громадянства воякам збройних сил ЗДА, відкидаючи обмеження попередніх приписів у цій ділянці.

СТВОРЕНО КООРДИНАЦІЙНУ КОМІСІЮ ПРИ ЗУАДКОМІТЕТІ

Филаделфія. — Минулої неділі, 7 червня, відбулися в домівці ЗУАДКомітету перші наради Координаційної Комісії при ЗУАДК, на які, згідно з ухвалою останніх Загальних Зборів ЗУАДК, запрошено ті громадські українські установи та організації, які займаються харитативно-допомоговою діяльністю. Наради відкрив голова ЗУАДК, д-р Л. Мишуга, вітаючи присутніх представників та з'ясовуючи ціль і завдання Координаційної Комісії. Секретарка ЗУАДК, п-ні Павлина Різник, відчитала такий спис присутніх представників: Антін Батюк від УКК, Лука Мишуга від У.Н.Союзу, Теодор Миник від У.Р.Союзу, Михайло Дуткевич і Павло Кравчук від У.Н.Помочі і Народного Слова, Олена Лотоцька від Союзу Українок Америки, Володимир Ґалан від ЗУАДК, Роман Гуглевич від Самопомочі, д-р Микола Корнилів від Товариства Українських Лікарів, Іван Поритко від ОбВУА, Михайло Ліщинський від Братства б. вояків І. УНД, Павлина Різник і Оксана Ґенґало від Українського Золотого Хреста. Потім відчитано правильник Координаційної Комісії, який принято по короткій дискусії. Згідно з постановою правильника, Координаційна Комісія уконституувалася в такий спосіб: Антін Батюк голова; заступники голови, Григорій Герман, Михайло Дуткевич; Олена Лотоцька, Роман Гуглевич, Михайло Ліщинський; секретарі: д-р Микола Корнилів і Іван Поритко. Дальший провід нарад перебрав голова Комісії А. Батюк. Довший реферат про „Европейські потреби і наші можливості в Америці" виголосив д-р В. Ґалан, в якому представив теж сучасну діяльність ЗУАДКомітету в Европі та Америці. Над рефератом розвинулася широка дискусія, яка вияснила неодно питання, зв'язане з конечними потребами українських залишенців в Европі. Між іншим принято до відома Звернення Головної Управи „Самопомочі" в справі збірки на допомогу для хворих, калік, вдів та сиріт в Европі, яке треба щиро поперти. Збірки, про які ска-

(Закінчення на стор. 4)

Національні представництва в Европі продовжують переговори з Американським Комітетом

Мюнхен. Українське Інформ-Бюро, пресова аґенція УНРади, повідомляє спеціяльним комунікатом, що на запрошення Американського Комітету Визволення від Большевизму там почалася 31-го травня конференція поміж національними групами, які підписали 31-го березня ц.р. в Парижі меморандум до Американського Комітету, та тими групами, що вже співпрацюють із згаданим Комітетом. Конференцію відкрив в імені Американського Комітету п. І. Пач, який далі перебрав на себе провід нарадами. Скликання конференції — сказано в комунікаті — є наслідком переговорів, проведених представниками національних груп Паризької догоди з чинниками Американського Комітету на терені ЗДА. В комунікаті не названо поіменно ані тих груп, які беруть участь в нарадах, ані їхніх представників.

Відбулись Річні Загальні Збори УВАН в ЗДА

Ню Йорк. Минулої неділі, 7-го червня, тут в приміщеннях Літературно-Мистецького Клюбу відбулись чергові річні Загальні Збори Української Вільної Академії Наук в ЗДА. Зборами проводив голова Академії проф. М. Ветухів, а з його звіту, доповненого проф. Д. Горняткевичем, виходить, що Академія впродовж минулого року поважно поширила свою діяльність, зокрема в ділянках видавництва, наукових доповідей і праць, як теж в заходах приміщувати українських науковців на працю в їхніх наукових ділянках. Під час зборів відчитано низку привітів, а особисто вітали зібраних д-р Степан Витвицький від Виконного Органу УНРади та Дмитро Галичин від Українського Конґресового Комітету. Дискусія, в якій забирали голос поодинокі учасники зборів, відносилась головно до плянів дальшої діяльности УВАН.

КОРЕЙЦІ ЗАПОВІДАЮТЬ БОРОТЬБУ АЖ ДО ПОВНОГО ЗВІЛЬНЕННЯ КРАЇНИ

Президент Рі вважає лист президента Айзенгавера за „незадовільний"

ШЕФ ШТАБУ КОРЕЙСЬКОЇ АРМІЇ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО КОРЕЇ

Ген. ПАІК СУН ЮП, шеф штабу південно-корейської армії, що перебував у Вашинґтоні, дістав доручення від президента Синґмана Рі, щоб негайно вернутися назад до Кореї. Таке саме доручення дістали всі інші старшини корейської армії, що перебували в закордонних місіях, після того, як південно-корейський уряд заявив, що він продовжуватиме війну за визволення цілої країни теж після перемир'я. Від деякого часу кружляли поголоски, що ген. Паік є головним кандидатом на наступника президента Рі.

Сеул, Корея. — Президент Корейської Республіки Синґман Рі та його уряд не змінили свого становища до сподіваного вже в кожній хвилині перемир'я між альянтами й комуністами та заповідають дальшу боротьбу навіть без чужої допомоги аж до повного звільнення країни від комуністів. Президент Рі заявив, що лист президента Айзенгавера, в якому закликається південно-корейський уряд погодитись на перемир'я та пропонується Кореї договір взаємної оборони з ЗДА й дальшу американську економічну допомогу, є „незадовільний" для Кореї та що Корея продовжуватиме боротьбу за визволення теж після підписання альянтами й комуністами договору про перемир'я. Тимчасом, десятки тисяч корейців демонструють по вулицях, підтримуючи становище свого уряду та домагаються дальшого походу корейських військ аж до ріки Ялу, північного кордону Кореї з Манджурією. Президент Рі, промовляючи на святкуваннях тисячного дня побуту американського військового корпусу на корейській землі та його участи у війні проти комуністичної аґресії, заявив: „Я кажу вам, мої приятелі, що поскільки це вітноситься до нас, ми не можемо погодитись на мир або перемир'я так довго, доки китайським аґресорам дозволяється перебувати денебудь на Корейському півострові". Теж в низці інших публічних заяв президент Рі та представники його уряду підкреслюють, що вони продовжуватимуть боротьбу за звільнення всієї Кореї без уваги на перемир'я та в потребі теж без будь-якої зовнішньої допомоги. Все ж таки в альянтських колах переконані, що Південна Корея накінці таки підпорядкується рішенню Об'єднаних Націй і прийме перемир'я, тим більше, що президент Айзенгавер запевняє корейців в своєму листі, що З'єдинені Держави Америки й Об'єднані Нації продовжуватимуть свої зусилля для досягнення об'єднання Кореї, але „всіми можливими мирними засобами". Президент Рі, заповідаючи дальшу боротьбу, високо оцінював участь альянтів в обороні Кореї та запевняв альянтам „вічну вдячність" корейського народу.

Договір про полонених — велика перемога Альянтів

Токіо. — Голова альянтської делеґації на переговорах в Панмунджом, ген. Вильям К. Гаррісон, і голова комуністичної делеґації ген. Нам Іль, підписали в понеділок в Панмунджом договір про репатріяцію полонених, що є великою перемогою альянтської концепції, бо згідно з постановами договору жаден полонений не може бути репатріований проти його волі. Договір має всіх 11 розділів і 26 параграфів та охоплює такі важливіші постанови: Впродовж двох місяців після підписання перемир'я обидві сторони повинні репатріювати тих полонених, які цього бажають. В жадному разі не може бути вжита сила або загроза вжиття сили при репатріяції. Всі ті полонені, які „не скористають з права репатріяції", мають бути передані під опіку, контролю й охорону невтральної комісії, яка складатиметься з представників Швеції, Швайцарії, Польщі Чехословаччини та Індії, при чому індійський преставник має бути головою й арбітром комісії. Всі табори полонених, які відмовляються від репатріяції, мають перейти під охорону індійських військових відділів. Впродовж 90 днів після перебрання опіки над полоненими невтральною комісією, ті країни, до яких належать полонені, матимуть право висилати до них своїх представників для „вияснень" полоненим положення на їхній батьківщині та намови їх до повороту, але без будь-якого примусу. Такі вияснення зможуть відбуватися тільки в присутності членів невтральної комісії та представника другої сторони, в полоні якої ці полонені перебувають. Хто з полонених задовольниться „виясненнями" й змінить свою думку та схоче повернутись, той мусить виповнити відповідну аплікацію, яка буде розглянена невтральною комісією й після того полонений матиме право вернутись. Виміна полонених відбуватиметься в Панмунджом. Ті полонені, які після тих 90 днів „вияснень" відмовлятимуться від репатріяції, мають бути звільнені з полону та привернені до цивільного стану впродовж дальших 30 днів і тоді опіку над ними перебере індійський Червоний Хрест. Їхню кінцеву долю мала б вирішити опісля політична конференція, передбачувана договором про перемир'я. В жадному разі й жадній стадії не може бути застосована сила або загроза вжиття сили для репатріяції полонених. Точний текст договору про полонених має бути поданий до відома полонених негайно після підписання договору про перемир'я. Згідно з останніми підрахунками, в альянтському полоні перебуває тепер — 125,000 полонених китайців і північних корейців, з яких 5,000 китайців і 70,300 північних корейців висловили бажання повороту, а 14,500 китайських „добровольців і 32,180 північних корейців та 3,100 „інших" рішуче відмовляються від репатріяції.

Сенат прийняв закон про перевірку урядовців в ОН

Вашинґтон. — Сенат схвалив закон про те, що всі горожани ЗДА, які схочуть працювати в ОН або в споріднених організаціях, мусять пройти провірку в уряді генерального прокурора. Хто прийняв би працю без попередньої провірки, наразиться на грошову кару та на кару ув'язнення. Цей закон Сенат переслав до Палати Репрезентантів, де він має шанси бути схвалений в найближчому часі. Цей закон вніс у Сенаті сен. Пет МекКарран, демократ із Невади, і він має охопити ті всі дії, які досі в справі провірки американських урядовців в ОН відбувалися на основі президентських повновластей. Сенатська Провірочна Підкомісія вже третій раз переслухувала Франка Ко, який сім років працював в Міжнародному Монетарному Фонді при ОН, і який на основі конституції відмовляється відповідати на питання, чи він комуніст, і чи він організував висилку зброї з ЗДА до країн Південної Америки. Йому не видавали американського пашпорту, але він виїздив із ЗДА без дозволу до тих країн, до яких можна їхати без пашпорту. Ко звільнений із праці в ОН, де він заробляв річно 20,000 дол.

В ПАНМУНДЖОН ЗАВЕРШУЮТЬ ПІДГОТОВКУ ПРОЄКТУ ДОГОВОРУ ПРО ПЕРЕМИР'Я

Токіо. — Альянтські й комуністичні представники на переговорах в Панмунджом відбули вчора короткі наради для остаточного завершення проєкту договору про перемир'я та відложили дальші наради до сьогодні перед полуднем. Вчора відбули теж короткі наради в „адміністраційних справах" штабові старшини й хоч наради були таємні, проте вважають, що їх предметом було визначення теперішньої фронтової лінії, здовж якої має бути створена широка на дві і пів милі демаркаційна зона. Попереднього дня в Панмунджом підписано договір в справі полонених, що усунуло останню перешкоду до остаточного перемир'я. Очікується, що договір про перемир'я буде підписаний ще до кінця цього тижня й він має бути переведений в життя відносно припинення всіх воєнних дій на фронті 12 годин після його підписання.

Червоні бомбардували Сеул

Сеул, Корея. — В тому самому часі, як альянтські й комуністичні делеґати в Панмунджом завершували підготовку договору про перемир'я та як на фронті вже майже не було воєнних діянь і всі вояки очікують закінчення війни, дев'ять легких комуністичних бомбардувальників виконали атаку на корейську столицю Сеул, в якій уряд президента Рі та десятки тисяч корейців демонстрували за продовжуванням війни аж до повного звільнення Кореї від комуністичних наїзників. Скинені бомби заподіяли деякі шкоди в житлових або публічних будинках і вбили дві особи. Одна бомба впала у віддаленні тільки 1,000 стіп під резиденції президента Рі.

Совєти полегшують залізну заслону в Австрії

Відень. — Совєтські окупаційні власті в Австрії заповіли вчора скасування практикованої ними постійної контролі руху австрійських громадян та приватного й комерційного колового руху між західною й східньою зонами. В повідомленні сказано, що рух астрійських громадян буде перевірюваний тільки „періодично, відповідно до потреби", а контролю вантажного колового руху переводитиметься „тільки тоді, як заходитиме потреба не допускати привозу зброї, амуніції й розривних матеріялів в совєтську зону, як теж перешкодити у вивозі з совєтської зони розібраних фабричних машин." Постанову вже почали здійснювати на деяких контрольних пунктах. З альянтського боку стверджують, що цим своїм кроком большевики не зробили нікому жадної ласки, а тільки виконали давню постанову чотиро-державного договору.

УРЯДОВА КОАЛІЦІЯ ПЕРЕМАГАЄ У ВИБОРАХ В ІТАЛІЇ

Рим. — Перші підрахунки голосів в загальних виборах до італійського парляменту вже виявляють легку перемогу партії очолюваної прем'єром де Ґаспері урядової коаліції над лівими й правими екстремістичними партіями. Згідно з останнім повідомлення аґенства Асошіейтед Пресс, урядова коаліція здобула в підрахованих досі 30% відданих голосів абсолютну більшість, бо 51,6% голосів. Все ж таки на цій підставі ще не можна робити жадних конкретних висновків щодо кінцевого висліду голосування, бо відношення зміняється в користь то одних то других з кожним новим підрахованим голосом. У вівторок о год. 3-тій рано вже було підрахованих понад 7,800,000 голосів з усіх 26,200,000 до того часу відданих і з цього поодинокі партії з урядового боку здобули: християнські демократи — 3,009,022; праві соціялісти — 403,587; ліберали — 307,587; республіканці — 176, 034. Разом усі коаліційні партії — 3,896,496 голосів. Їхні противники здобули: комуністи — 1,564,270; ліві соціялісти — 845,414; монархісти — 610,898; інші — 565,613. Разом опозиційні партії здобули — 3,677,195. Крім того менші партії здобули 285,935 голосів. Вибори закінчилися в понеділок і з усіх 30,500,000 зареєстрованих до голосування віддало свої голоси 28,400,000, себто 93,7%. В попередніх виборах, які відбулися в 1948 році, голосувало 92% всіх управнених до голосування італійців.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

КООРДИНАЦІЯ ДОПОМОГОВОЇ АКЦІЇ

В нашому народному житті хочемо занотувати вправді невелику подію, але дуже важливу, як глядіти на неї з боку порядку, громадської карности та посилення харитативно-допомогової діяльности української спільноти в З'єдинених Державах. Маємо на думці повстання Координаційної Комісії при Злученім Українськім Американськім Допомоговім Комітеті.

Ця Комісія, що відбула свої перші наради в Филаделфії минулої неділі, радила в атмосфері глибокого відчуття важких завдань американських українців у відношенні до українських залишенців в Европі. Бо ж в Европі ще далі існують з важким трудом побудовані різні наші установи, там виходить українська преса, там ще далі діють високовартісні наші діячі, там є ще наша молодь, там є поважне число інвалідів, старців і сиріт, яким єдині заморські українці можуть облегшити гірку долю. Всі вони — в той, чи інший спосіб — відносяться тепер до нас, американських українців, благаючи допомоги. Але та допомога, як ми всі знаємо, є назагал невелика, не зважаючи на те, що, наприклад, ЗУАДКомітет висилає до Европи кожний зібраний на ту ціль доляр, не обтягаючи на свою адміністрацію, ні тут, ні в Европі, ні одного цента. Що гірше: всі ми відчуваємо, що якщоб продовжувалась збіркова акція на допомогу українським залишенцям в такий спосіб, як це діється тепер, то вона мусітиме далі постійно падати.

Цей сумний стан передбачувано вже на останніх Загальних Зборах ЗУАДКомітету і саме там ухвалено резолюцію в справі створення приЗУАДК-у Координаційної Комісії, в якій були б заступлені всі наші громадські організації, що займаються харитативно-допомоговою акцією. Треба з притиском ствердити, що ці організації віднеслися до цієї постанови Загального З'їзду ЗУАДКомітету прихильно й серйозно, а їхні представники, що прибули на наради, виявили максімум доброї волі, щоб довести до скоординування усеї харитативно-допомогової акції в ЗДА, веденої громадськими установами. А це вже неабиякий осяг в нашому внутрішньому житті, яке почало виявляти тенденцію до хаотизації навіть у допомоговій ділянці.

Можливо, що за тим почином буде можна приступити тепер на місцях до ліквідації незгодин і на іншому полі. Треба ж вірити, що всі ми хочемо добра, а як того добра серед нас мало, то треба нам усім дошукуватись причин цього явища щиро й одверто та без всякої злоби. Бо тільки тоді можна дійти до якоїсь розумної розв'язки. Так саме ми розуміємо третю точку ухваленої Координаційною Комісією резолюції, яка звучить: „Прохається всі українські установи й організації в ЗДА, які займаються харитативно-допомоговою акцією тут у ЗДА, узгіднювати і координувати цю свою допомогову діяльність зі Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом“. Ця резолюція це ніяка „диктатура“, бо ніхто не думає в цій вільній країні комусь щось накидати проти його волі; тут іде про загальне добро, про кращу допомогу нашим залишенцям в Европі та про рятування виховних та наукових важливих українських установ, які повинні в Европі ще далі діяти.

Координаційна Комісія висловила теж бажання, щоб і в Европі прийшло між українськими залищенцями до тривкого й справжнього об'єднання в харитативно-допомоговій акції в подібний спосіб, як це сталося в ЗДА та щоб і там діяла подібна Координаційна Комісія при Европейському Представництві ЗУАДК-у. Теж і тут ніхто не накидає з Америки нашим залишенцям в Европі нашу думку, бо ми свідомі того, що вони теж стараються цю справу якнайкраще наладнати. Але знаючи наш американсько-український терен, ми теж знаємо, що це могло б допомогти посиленню збіркових акцій в Америці на допомогу залишенцям. Тому і ухвалено цю резолюцію.

Про наради Координаційної Комісії при ЗУАДКомітеті можемо сказати на кінець ще те, що було висловом усіх зібраних: Зроблено в повній згоді добрий початок!

ВІРНОМУ ДРУГОВІ НА ПРОЩАННЯ

З Мюнхену, Німеччина, наспіла сумна й болюча вістка, що там в дні 4-го червня помер після короткої, але важкої недуги д-р Степан Баран, голова Виконного Органу Української Національної Ради та один з найвидатніших українських суспільно-громадських діячів, політиків і публіцистів.

Про Покійного, як і його величезну духову спадщину та про таку багатобічну й плідну працю впродовж півстоліття появиться ще багато довідок, мемуарів й інших матеріялів. З ним бо зв'язаний великий шмат історії нашого народу, головно його західньої вітки, в найбурхливішому її періоді. Багато дечого про Покійного буде ще надруковане й в „Свободі“. Тому теж під першим враженям цієї сумної вістки про його смерть не будемо подавати ані його характеристики, ані називати його величезних заслуг для українського народу й для української справи та для ровитку української нації, але обмежимось тільки до короткої згадки про нього, як одного з найстарших співробітників нашого щоденника та одного з його найвірніших друзів.

Про початки свого співробітничання з „Свободою“ згадує д-р Степан Баран сам в своєму листі до Редакції „Свободи“ з 8-го квітня м. р, м. і. пишучи:

„Свого часу через кілька років — рр. 1906-1908 — на прохання тодішнього редактора „Свободи“ ,о. І. Ардана, а властиво його брата, а мого колишнього гімназійного товариша д-ра Миколи Ардана, писав я раз або двічі в місяць кореспонденції з Галичини і тоді — мабуть 1906 р. — появилась накладом „Свободи“ написана мною коротенька історія українського народу, як одна з перших книжечок бібліотеки „Свободи“. Отже я належу до найстарших співробітників „Свободи“, як і був постійним співробітником „Діла“ близько 40 років, а 1924 р. якийсь час і його начальним редактором, а довший час — 1914-1918 — начальним редактором Вашої одноіменниці, львівської „Свободи“, на сторінках якої, як і у „Ділі“ аж до війни в 1939 р. появлялися мої статті. Тепер обняв я становище голови Виконного Органу УНРади, коли інші не хотіли прийняти того дуже нелегкого й надзвичайно відповідального становища. Тому зрікся я добровільно візи до ЗДА й залишився в Німеччині для ведення тут нашої державної справи. У вільних хвилинах буду дальше писати Вам статті на актуальні теми“.

Це Покійний і робив, надсилаючи для „Свободи“ не тільки підписані статті, але й всілякі інформаційні повідомлення. Одною із надісланих до „Свободи“ статтей Покійного, його особисті спогади про Івана Франка, почнеться друкувати в підвалах „Свободи“ в найближчих днях. В супровідному листі до тієї статті Покійний пише, що в тих споминах є „деякі моменти з життя Івана Франка, досі ще друком не. оголошені“.

Обширна стаття Покійного про саму „Свободу“ надрукована в цьогорічному Ювілейному Альманасі „Свободи“.

Крім статтей та інформацій, Покійний час до часу довірочно інформував Редакцію „Свободи“ про всілякі актуальні події та можливості розвитку в українському політичному житті, вважаючи, що „Свобода“, з уваги на її провідну ролю та вплив на публічну опінію, повинна бути завжди в повному курсі навіть найбільш довірочних справ. Як редактор і публіцист, і рівночасно як державний муж, Покійний мав виїмкове розуміння важких і відповідальних завдань нашої преси в складних політичних обставинах. Тому він часто вважав за відповідне інформувати Редакцію в найбільш складних і скомплікованих політичних ситуаціях, застерігаючи секретність тих інформацій, але рівночасно орієнтуючи саму Редакцію в найбільш об'єктивний спосіб про поодинокі події та висловлюючи свої здогади про можливість їх дальшого розвитку. Власне в цьому відношенні наша Редакція мала в Покійному неоціненого друга, дорадника й співробітника, і як такого ми з глибоким жалем та смутком прощаємо при його відході у вічність.

Президент Української Народньої Республіки, Президія й Виконний Орган Української Національної Ради, повідомляючи про смерть сл. п. д-ра Степана Барана, написали: „Ціле своє життя, від юнацьких років і до останніх днів, віддав Покійний Батьківщині й справі її визволення ,понад півсторіччя попрацювавши на народній ниві як чільний учасник української визвольної боротьби й всього українського політичного й громадського процесу“. Таким він залишиться назавжди й в пам'яті всього українського народу.

Микола Очерет

ПРОТИРІЧЧЯ ЖИТТЯ

Уряди З'єдинених Держав, Великої Британії і Франції обмінялись думками щодо зустрічі, яка є побажана й на часі. Першою метою цієї зустрічі буде розвинути з цими приятелями спільні погляди на проблеми, які треба спільно розв'язати так, щоб двигнути дальше справу світового миру. Таке сказано в офіціяльному комунікаті з Білого Дому про зустріч на Бермудах в червні місяці ц. року. Зустріч голів урядів трьох західніх великодержав буде першою після подібної зустрічі в Парижі президента Вилсона та прем'єра Ллойда Джорджа і Клеманса після першої світової війни 34 роки тому.

Зустріч на Бермудах була вирішена президентом Айзенгавером так швидко і несподівано, що мимоволі виникає питання про причини такого вирішення. Тут набірає ваги оприлюднене комісією неамериканських діянь Палати Репрезентантів таємне свідчення колишнього чеського полковника Яна Букара, який відбув мілітарно-політичний вишкіл у військовій академії Фрунзе у Москві, де він довідався, що Совєти приготовляють напад на Европу в 1954 році. Велике значіння має і промова віцепрезидента Річарда Ніксона, що він її виголосив на нараді краєвої Ради Безпеки в Гай Спрінґс ,в якій він ,як про це подають у своїх кореспонденціях брати Алсопи, прикував увагу учасників наради тим, що „перестерігав перед можливістю нападу на ЗДА в короткому часі з боку Совєтів і то при допомозі атомових бомб з повітря. Кремль може напасти на Америку несподівано кожної хвилини, як тільки буде готовий до війни“. Віцепрезидент заявив, що „політика стримання Совєтів не може припинити небезпеки“, тому є конечна потреба в ефективній американській військовій силі.

Слід мати ще на увазі і опубліковану в журналі „Лайф“ статтю головного командувача збройними силами в Кореї, генерала Ван Фліта. Він пише про розв'язання проблеми Далекого Сходу. Його завваги такі: 1) Вивести війська ОН і залишити в Кореї тільки збройні сили Південної Кореї — було б трагедією, 2) існуючий стан мертвого пункту — принесе поразку альянтам, 3) припинення воєнних дій в Кореї — буде політичною пасткою і 4) єдиний вихід — збройна перемога. „Перемогу цю“, — кінчає генерал — „можна здобути при добрій волі ОН“.

Отже безпосередня загроза військового нападу з боку СССР і необхідність виробити шлях розв'язання Далеко-Східнього конфлікту є основними причинами негайного вирішення про зустріч на Бермудах, але тут ми натрапляємо на один з парадоксів життя: „першою метою зустрічі буде ... двинути дальше справу світового миру“ — „єдиним шляхом до якого є збройна перемога“. Тому й зрозуміло, чому московська „Правда“ так гостро напала на пропозицію президента Айзенгавера зустрічі на Бермудах. Готуючись до „збройної перемоги“ Москва найбільше зацікавлена саме в розбіжностях між західними альянтами. Зрозуміло чому „Правда“ обвинувачує З'єдинені Держави в тому, що „саме через ЗДА не можна договоритись ні в справі миру в Австрії, ні в справі перемир'я в Кореї, ні в справі Німеччини“. Тут виявляється цікава річ: Англія, Франція і Совєтський Союз пропонують зустріч голів великих держав в надії осягнути тимчасовий мир і тому не ставлять жодних передумов для такої зустрічі. З'єдинені ж Держави настоюють на конкретних діях, які гарантували б прагнення до миру.

Причина такого двоподілу лежить в структурі самих великих держав. Англія, Франція і Совєтський Союз є колоніяльні держави, а Совєтський Союз — континентальна колоніяльна держава. Всі вони, готуючись до збройного конфлікту, мусять забезпечити собі запілля, себто мусять рахуватись з тим, що новий збройний конфлікт всі ці колоніяльні народи використають для здобуття собі волі. Чи хоче того Англія чи ні, але з Єгиптом, Суданом і Південною Африкою не буде інакше, як з Індією, Канадою, Австралією, Пакістаном та Ірляндією. Вже сьомий рік веде Франція війну з великими втратами в Індо-Китаю, але війна там не припиниться, поки Франція не визнає незалежности своїх колоній. Араби в Тунісі, Алжирі і Марокко все голосніше домагаються від Франції визнання незалежности і нема сумніву, що в час нового збройного конфлікту вони це здійснили б. В Північній Африці французи грають ролю „цивілізаторів“, але араби їм слушно відповідають: „хай буде бідне, аби було своє, рідне!“ Ось через що Англія і Франція ладні йти на уступки для Кремля, аби досягнути хоть тимчасового миру. Але СССР сам є колоніяльною державою куди гіршого типу! Він весь час веде у себе внутрішню війну в союзних та народних республіках через органи МВВ — НКВД — ГПУ та Ч.К. Тому Москва також не спішиться тепер викликати війну. Вона хоче наперед знищити усі визвольні рухи за залізною заслоною і аж тоді починати новий підбій світу. Ось чому теж і Москва хоче мати тимчасовий мир.

Зовсім інакше становище ЗДА. Самовистачальна, найсильніша в світі економічно держава зацікавлена в тривкому, постійному мирові, бо тимчасовий мир все одно приведе до війни. Ось через що ЗДА вимагають вже на самому початку гарантій миру на ділі, ще заки буде рішене питання про зустріч з Маленковим. Та біда в тому, що високі політики ЗДА до сього часу не знають на яку ступити в питанні незалежности поневолених народів. Яскравим прикладом цього є відношення ЗДА до арабів. На словах урядові кола, час від часу ,в дуже обережній формі визнають за арабами право на незалежність, але на ділі підтримують панування Франції. Саме ця непослідовність викликає серед арабів недовір'я до американської пропаганди про свободу для всіх народів. Аналогічне становище маємо в політиці ЗДА і до інших народів.

В той спосіб ми приходимо до ключевого питання „єдиного шляху“: збройна перемога, що одна веде до сталого і тривкого миру, залежить від того ,на чиєму боці в час збройного конфлікту будуть пригноблені народи. Тому лише мудрість високих політиків в їх ставленні до пригноблених народів може запевнити Заходові перемогу. Захід мусить безкомпромісово визнати за всіма народами право на їх незалежність і допомагати пригнобленим народам це право перевести в життя.

Український Народний Союз, який нараховує тепер уже понад 66 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

І. Світ

УКРАЇНЦІ В АЗІЇ

Закінчення 2 світової війни застало українські організації в Азії, себто в Манджурії та в Хінах, в стані розгублености. Відомості про окупацію Манджурії червоною армією, ми, що були в Шанхаї, прийняли з жахом. Знали, що це може означати, для багатьох особистих друзів та родичів, що там були.

Згодом прийшли більш докладні відомості, коли дісталися до Шанхаю втікачі з тієї країни.

Стало неспокійно у Тяньтзіні, бо тільки у кількох годинах подорожі потягом від нього були червоні. Ходили чутки, що вони прийдуть до півн. Китаю. В тих умовинах роля організації стала надзвичайна. Панування „антибольшевицького комітету Северного Китая“ за часів війни зробило спустошення серед українців. Частина заломалася на протязі років та зареєструвалася в тім комітеті, щоб мати працю, мати документи на життя, та ін., а тільки невелика кількість осіб трималася ,хоч громада напівофіційно була в раменах тої організації, що її підтримували японці.

Японська політика не була ще ясна та рішена. Отже не можна дуже винувати діячів Громади, вони робили все що могли й виявили неабиякі здібності. В цей мент працювала одинока незалежна організація в Хінах — Шанхайський Представницький Комітет. Він теж перейшов певні кризи, але зберігав свою повну незалежність. Цей комітет працював без перерви до 20 серпня 1948 р., коли його діяльність була припинена тимчасово, в наслідок провокативних доносів до китайських установ — представництва міністерства закордонних справ в Шанхаї.

Тяньтзін влітку 1946 р. відчув необхідність евакуації. Примір Харбіну та українців в Манджурії все стояв перед очима. Тодішня управа Громади почала писати листи до Канади, Америки та Арґентіни, про потребу знайти можливости дістати візи на в'їзд туди. Справа з КУК'ом спочатку була поважна, але вмішалася окрема приватна особа, що звела всю справу на манівці. Приїздив уповноважений Канадійського іміґраційного управління — й тоді виявилося, що його пляни не до переведення.

Мріяти про переїзд до З'єдинених Держав Америки було зайве, на це мали надію тільки окремі особи. Тоді прийшла позитивна відповідь від Допомогового Комітету в Буенос Айрес, Арґентіна. Відвідини консуляту та переговори все вияснили й листи зі списками українців дістали швидку апробату. Але на перешкоді був кошт переїзду — по 750 ам. долярів на особу — тільки перша кляса на голяндськім пароплаві. Пізніш вдалося відкрити шлях через Францію й тоді кошт був 350 дол. на особу. Ніхто не міг дістати ніодного цента від УНРРА або пізніш від ІРО. Там не було нічого для українців.

Для переведення всіх цих справ був заснований окремий Благодійний Комітет, напів самостійна організація в Шанхаї, а сам Український Комітет в Шанхаї був занятий леґалізацією перед хінською національною адміністрацією.

Рівночасно український Представницький комітет засновує окремий допомоговий фонд, до якого кожний член організації мав вносити обов'язковий внесок п'ять ам. долярів та платити вкладку 50 центів на місяць. В початку 1946 р. цей фонд мав 115 ам. долярів. Рівночасно комітет не забуває й культурницьких справ й покликує до життя курси українознавства, які переводилися на протязі зими, лекторами були Г. Джура, українська мова та граматика й І. Світ — історія.

Невеликі зміни настали в складі управи Комітету в серпні 1946 р. Від цієї дати починається швидкий зріст фондів Комітету шляхом пожертв. Пізніш з рамени цього фонду Представницький комітет почав пересилати на допомогу біженцям, УПА та ін. До кінця лютого 1949 р. були передані таким шляхом поверх 2,000 ам. долярів.

Тим часом помер у Тяньтзіні був. довголітній голова Шанхайської Громади — М. Квашенко. Від літа 1947 р. починається повільний виїзд з Хін окремих родин, спочатку тих, хто мав гроші на подорож до Арґентіни, а потім тих, хто дістав гроші як позики від своїх друзів.

Загальні Збори 2 березня 1949 р. обрали нову управу Представницького Комітету, — на голову — Г. Тоцького, членів — Кривенко, Добровольський, Николів, Мельниченко, Авдієнко та секретар І. Світ. Від цього менту управа Комітету мала велику активність, що тяглася аж до закінчення повної евакуації українців з Хін та зачинення їх організацій. Склад Управи комітету все мінявся в залежности від від'їзду обраних до неї. Так виїхав в Арґентіну п. Тоцький й новими загальними зборами головою був обраний С. Васил'їв, а пізніше — Світ, який до того був секретарем комітету.

Рівночасно переводиться внутрішня реорганізація і тяньтзінська громада стає філією Шанхайського Представницького Комітету.

Повільний відхід національних китайських військ з Манджурії, ставить в небезпеку українців т Тяньтзіні й вони шлють розпачливі листи у всі кінці світу. ІРО обіцює фінансову допомогу, але чекає відповіді від Женеви, де була управа. Тоді Представницький Комітет порозумівся з Пан-Американською Українською Конференцією в Ню Йорку, в результаті чого вдалося перевести багато справ (заходи ПАУК у Вашингтоні, постійні контакти, часом телеграми, рівночасна акція на місці в Шанхаї, де були американські військові кола та фльота). Обмін листами з американським консулятом, та командуючим фльотою адм. Баджером приводять до того, що в Шанхаї одержується обіцянки вивезти українців, якщо буде загроза.

Вже в грудні 1948 р. американська фльота сповіщає комітет, що корабель може забрати українців з Тяньтзіну. Тим першим кораблем виїхало кілька українців Тяньтзіну й дісталися до Шанхаю, де вони знайшли тимчасове перебування в мешканні Комітету. Другим пароплавом всі українці Тяньтзіну були забрані до Шанхаю. Цікаво, що в першу чергу американці забрали українців, а потім вже інших. Те саме повторилося пізніш в Ціндаю.

В другій половині 1948 р. ІРО почало оплачувати подорож до Арґентіни та інших країн, за виїмком Пів. Америки та Канади. ІРО зорганізувало окремий табор в мешканнях був. французьких касарень у Шанхаї й там жили довший час українці Тяньтзіну та ін. місцевостей. Канцелярія працювала дуже багато й видавалися посвідки, які визнавалися всіма установами, ІРО, консулятами, хінською поліцією та ін.

В початку січня 1949 року ІРО повідомило через пресу та листовно всі організації, що на Філіпінах на о. Самар буде зорганізований окремий табор для втікачів з Китаю.

А тим часом арґентінський уряд задержав видання віз. З Канади не можна було дістати швидко віз, бо дозволи давалися тільки для селян, яких тут не могло бути. До Австралії виїхали тільки окремі особи по приватним клопотам. Й тоді все звернулося з надією до Вашингтону, звідки остаточно й прийшли добрі вістки. Пізніш ІРО за американські гроші оплачувало життя на Філіпінах впродовж двох років та переїзд звідти.

(Закінчення буде)

В. Г. Верган

ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ІВАНА ФРАНКА

(В 67 річницю його народин)

(10)

„Примус до свободи“ не тільки каже йому, і його товаришам, „лупати сю скалу“, але він їм каже „рабами волі стати“, бути каменярами поступу. Цей „примус до свободи“ каже Франкові і його товаришам організувати, каже видавати журнали „Громадський Друг“, „Дзвін“, „Молот“, каже видавати книжки на актуальні теми, каже творити робітничий комітет, виступати на вічах та домагатися належних прав. Цей „примус до свободи“ підказує Франкові, що соціялізм, який проголошував волю всім народам, економічно і політично поневоленим, є єдиноспасенною ідеєю і для його поневоленого та визискуваного народу.

Соціяльне питання в тому часі було актуальне. Та й самому Франкові воно було спрясмливе, бо про нього він наслухався чимало у батьковій кузні. Ще докладніше це можна вияснити за допомогою психології, яка каже, що осередком свідомого психічного життя є „я“ феноменальне, довкруги якого, кажучи образово, є нанизані неначе на нитку ще другі „я“: сомато-психічне, активно-волюнтаристичне, характеротворче, духово-ідеальне, соціяльне, біографічно-історичне і структурно-реальне, які при зустрічі активности нашого „я“ з різними сферами і шарами дійсности, змінює якісність змістів суб'єкту.

Психічне життя Франка по дев'ятимісячному побуті в тюрмі, як видно це з його автобіографічних оповідань і поезій, виявлялося багато більше в актах дізнавання і зазнавання, переношенні і досвідчуванні чогось, як в самому пізнаванні. Він як поет всеціло віддається переживанням, але ці переживання це рівночасно і прямування, це великі зусилля його психіки напрямлені на здійснення неіснуючих станів речей. Ці „психічні порухи“, що виявлялися у „функції прямування“ Франкової психіки, заставляли його словом і ділом впливати на зміну довкілля. Творчість Франка — це вияв його психічного процесу, це вияв його почування. „Нема ніякого процесу психічного, каже психолог Кляґес, що його одним боком не було б почування“.

Франкові почування по виході з тюрми появляться в присутності усіх внутрішніх і назверхніх подразнень, зображень, осудів, актів уваги, волі і т. д., коротко кажучи, вони являться універсальністю почуттів. Поетові дуже часто бракує слова, щоб передати їх мінливість, щоб назвати їх по імені. З великим трудом вдається йому за допомогою поезії дещо передати, але це тільки частково, решта почуттів лишається „як ненароджені діти“.

Ось, взяти б поему „Каменярі“. Чи поет всеціло передав свої почування? Ні! Скаля почуттів така велика, що поетові невистачає літературно-поетичних засобів передати це все і він мусить користуватися втертими словами: жаль, любови жар, страшний тягар, голос сильний, кріваний труд, власна кров, власне феноменальне „я“ як об'єкт свойого уявлення.

Конфлікт Франка на тлі суспільно-політичному викликав резонанс соціяльного „я“, бо воно в нього було найсильніше закрашене, а крім того воно вповні відповідало психічним змістам епохи. Коли приймемо, що літературна творчість — це відтворення людських почувань а „кожне почуття, як каже Ліппс, є почуттям „я“, то вся літературна творчість Івана Франка того часу (та й не тільки того) — це відтворення почувань його „я“, відтворенням стану „я“.

В першому періоді творчости найсильніше було закрашене соціяльне „я“, то воно і відбилося найсильніше в творах: „Боа констріктор“, „Борислав сміється“, „Бориславські оповідання“, і другі. Одначе не треба думати, що у процесі творчости Франка брало участь тільки соціяльне „я“ і що воно у Франковій творчості домінує. Ні! Домінує у творчості Франка його духово-ідеальне „я“. Це духово-ідеальне „я“ являється виявом духовотворчих тенденцій і особистих прикмет Франка, напрямлених на здійснення духових вартостей: економічних, політичних, національних, естетичних, релігійних і др., що їх він намагається здійснювати за допомогою ідеалів.

За сміливі думки в пресі ,в літературі і за працю серед робітництва, на початку березня 1880 р. австрійська влала арештує Франка, в Яблонові б. Коломиї, другий раз. Друге перебування в тюрмі завдало Франкові ще більше страждань і душевних мук ніж перше. Його етапами та ще й хворого провадив жандарм з Коломиї через Станиславів і Стрий до Дрогобича і в Дрогобичі замкнув у в'язниці-ямі, а відтак відіслав до Нагуєвич. Про цей другий арешт Осип Маковей каже, що це була „нагода“, яку дали людці, щоб Франко щераз придивився арештантському життю. За так ласкаво подану нагоду збільшити українську літературу, Франко „звеличав“ у 46 тюремних сонетах тих, що були для нашої літератури такі ласкаві, а для самого Франка такі вороги. Звеличав Франко тюрму з усіми її наставниками і підданими, з усіми її непоетичними прикметами*).

Тюрма, що була „не більш шести кроків вздовж та чотири вшир, з одним маленьким заґратованим вікном“, робила на Франка прикре враження. Відтиснена в підсвідомість раціонально-критична функція зажадала обрахунку сумління. В його уяві пересунулось життя від ранньої молодости аж до тепер і з грудей вириваються болючі слова „Все, що я найдужче любив на світі, сталося моїм горем. Якби я не був так усією душею полюбив її (Ганну, цебто О. Рошкевич), був би я тепер міг ще полюбити другу, найти втрачене щастя. Якби я не був так усією істотою полюбив свободу, не був би я тепер терпів неволі, або й неволя не була б мені такою ненависною, такою болючою“.

*) О. Маковей „Д-р Іван Франко“, „Зоря“ 1896 р. сторінка 18.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПРО КОНТРОЛЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ ТА УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ.

Отсим подається до загального відома, що 16. травня 1953. в бюрах Українського Конгресового Комітету було переведено контролю Українського Народного Фонду та Українського Конгресового Комітету.

Контролю переводили члени Контрольної Комісії: п.п. Євген Рогач (Филаделфія), Іван В. Іванчук (Дітройт), Д-р Володимир Галан (Филаделфія), П-ні Стефанія Пушкар (Филаделфія), Михайло Скрабут (Ембрідж) та Іван Винник (Ню Йорк). Неприсутній п. Є. Новицький (Ню Йорк).

Члени Контрольної Комісії обрали Президію в такому складі: Іван В. Іванчук — голова; Євген Рогач — заступник голови і Стефанія Пушкар — секретар.

1.) На основі переведеної контролі Українського Народного Фонду стверджується:

Усі книжки та квіти були точно перевірені. Книговодство є ведене точно та перглядно.

На підставі книжок та банкових звітів констатовано, що протягом 1952 ділового року до Народного Фонду вплинуло:

Від окремих осіб (платників Нац. Дату і жертводавців	$106,847.00
Від організацій	8,984.56
Зі збірок („Коляда" та інші)	20,437.41
Разом	$136,258.97

З цієї суми відчислено на адміністративні видатки 20%, себто — $27,253.79.

Сума, що підлягає розподілу між головними українськими установами — на працю політичну, культурну та гуманітарну — — $109,015.18

З того вже виплачено:

1. Українському Конгресовому Комітетові	$27,804.00
2. Українській Національній Раді	4,104.00
3. У.П.А.	3,000.00
4. На Дім Української Культури і Наукове Товариство ім. Шевченка	3,300.00
5. ЗУАДК	12,000.00
6. На різні потреби (українським військ. інвалідам, високим школам, українським студентам і т.д.)	2,623.00
Разом	$68,831.00

Залишається для остаточного розподілу між т и м и ж установами — $46,184.00

2.) Того ж 16. травня Контрольна Комісія у вищенаведеному складі перевела також контролю рахівництва й діловодства Українського Конгресового Комітету за 1952 рік.

По переведенні провірки усіх вплат та виплат, по переглянені всіх квітів, прилог та банкових звітів, стверджується, що книговодство Українського Конгресового Комітету ведене точно й перглядно.

Кінцевий біланс УККА на день — квітня 1953. вкл. замикається позиціями:

ПРИХОДИ:		
З попереднього року	$ 7,511.56	
Членські вкладки	5,967.00	
Видання (УКварт. та УВюлетень)	1,859.19	
Різне (видання, 5. Конґрес, тощо)	14,058.44	
З Народного Фонду за 1951	11,256.02	
З Народного Фонду за 1952	37,804.00	
Переходові суми	3,126.66	$81,582.87
РОЗХОДИ:		
Платні	$ 5,088.58	
Подорожі	5,589.36	
Винайм льокалю, соц. забезпеч.	5,886.70	
Політична акція	23,981.04	
УКвартальник	10,616.01	
УВЮЛЕТЕНЬ	11,065.64	
Інвентар (машини до пис., шафи)	375.75	
Різні	2,572.99	
Переходові суми	3,069.00	$78,245.07
Сальдо		$ 3,337.80

Цю суму Контрольна Комісія знаходить на чековому конті в банку.

В сумі на — політичну акцію — $33,981.04 знаходиться видання та розсилання Рекордів Сенаторів та Конґресменів, удержання Секретаріяту Пан-Американської Української Конференції, розсилка політичної літератури, удержання станиці у Вашинґтоні, тощо.

ЗА КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ:

Голова: **Іван В. Іванчук.** Секретар: **Стефанія Пушкар**

Заввага: Подробне зіставлення розрахунку буде оголошене в Річному Звідомленні.

Світозор Драгоманов

„ФЕДЕРАЛЬНИЙ КУР'ЄР"

(Закінчення).

Ці три основні факти, ці три координати нашої історичної долі лишаються наказуючими мотивами нашої федеративної спілки. Усмішки Кремля це, може, доказ, що все в Росії зміниться, але вони нічого не зміняють в зазначених вище фактах.

Дені де Руммон припускає, що багато з тих, які йшли з европейськими федералістами, їх покинули. Він зазначає, що фальшива ідея, яка керувала тими людьми, а самме, що федерація повинна бути створена тільки проти когось або чогось, а також, що федеруючий принцип може бути тільки негативний, ця фальшива ідея, втрачаючи в силі і своєчасності, примусить тих людей перестати вважати себе федералістами. Поскільки вони ніколи ними не були, то для правдивих федералістів йтиме про „очищення", викликане ще раз вождями Кремля, але на цей час в західній Европі і зрештою за кошт тих вождів. У випробованих ф е д е р алістів буде нагода в найближчі місяці піднести у вартості позитивний бік операції очищення.

Нині Европа має наче малу добу пощади. Тому автор ставить питання, як повернути нашій культурі, яка визволяє більш, ніж будь-яка з двохсторонніх сил людини, наступальну силу творчости і поширення в світі? Як спасти наші надто малі нації від господарської задухи?

Як поставити знову себе спереду поступу, який інші у нас оспорюють деклямаціями, які не можна провірити, або рядами цифр, — поступу, людський змисл і духову формулу якого ми зберігаєму?

На це питання одна незаперечна відповідь, вона в одному слові федерація. Бо не федерують зброю і машини, математичні рівнання і доктрини, а тільки людей і їх гурти. „Політична Спільнота буде, отже, нашою найближчою ціллю, дійсно потрібною умовою Відродження, запропонованого Европою всьому світові" — так закінчується вступна стаття „Федеративного Кур'єра".

Друга стаття подає докладно вихідну позицію і ціль групи 20-ти. Брак місця не дає можливости подати її зміст. Вона заслуговує окремої уваги.

Зміст Проєкту Статуту, чи Конституції Е в р о п е й ської Спільноти досить докладно п р о а н а л і зований в третій статті.

Але особливо цікава стаття під заголовком „Туди і назад" підписана Д. Г.

Вона починається так:

„Серед багатьох господарських, мілітарних і культурницьких рацій творити Европу, є і така, якою не можна нехтувати: це рація зробити наші різні нації незалежними від американської допомоги. Я пишу це у повному переконанні, що не існує жадного відповідального за світову політики ЗДА, який бажав би звести нас до стану сателітів. Але наші слабости, народжені нашим браком спілки, небезпечно кличуть Америку взяти в руки долю хронічних боржників. Вже в багатьох з наших країн націоналісти й комуністи сполучаються, щоб голосити про „господарче захоплення З. Д. А", яке представляє в їх очах плян Маршала і його наслідки, — про „нахабство Вашинґтона", підтверджене в їх очах студійною подорожжю Доллесна, — про деякі статті „Лайф"-а, нарешті про „культурницьку інвазію" Вол Стріта, символізовану „Діджест-сами". За інспіраторами цієї кампанії... европейські нації уже зведені до ролі „простих інстументів американської величі".

Який лік пропонують нам на цей з н е в а ж е н и й стан? „Стутус кво?" Збурене красномовство? Приняття комуністичної лінії?"

Автор відповідає: „Брутальний, незаперечний факт це той, що як довго наші країни лишатимуться роз'єднаними і навіть в суперництві, вони не будуть в стані змагатися з американською конкуренцією, вони будуть неспроможні з а б е з п е ч ити свою оборону, нарешті — знов здобути з законною гордістю свою дійсну незалежність". Автор далі подає повчальну і с т о р і ю З'єднаних Держав, які щойно визволилися з-під британської опіки, рішили, що їх простий конфедеральний союз повинно замінити федерацією. Проєкт Конституції був проголосований їх делегатами, зібраними у Филаделфії. (Шість націй Европи щойно проголосували подібний проєкт в Страсбурзі 10-го березня 1953 р.). Залишалося його дати на ратифікацію. Виявилася сильна опозиція. В кількох містах проєкт був спалений населенням на публічних майданах. Держава Ню Йорк була найбільш вперта. Вона була останньою в прилученні до режиму, який мав забезпечити його розвиток і довге першенство в Спілці. І власне в пресі Ню Йорку три редактори Конституції, Гемилтон, Джей і Медісон розпочали на другий день після Филаделфії публікацію довгого ряду статтей, де було дискутовано проєкти Спілки і показувано її вигоди. Ці писання, сполучені під славним іменем „Ді Федераліст", мали вирішальну чинність, яку жадний американський школяр не може нині іґнорувати".

Далі подається з того „Федераліста" досить довгий витяг, який кінчається так: „Нехай тринадцять держав, сполучених у тісній і нерозривній Спілці, співпрацюють у створенні великої американської системи, яка була б понад контролею будь-якої европейської сили чи впливу, і дозволила б диктувати зміст взаємин старого і нового світу!"

Д. Р. додає: „Я лишаю Вам подбати про пояснення паралельности, яку піддає такий текст (і навіть нав'язує), між станом рушення з місця Америки і станом нашої творимої Европи" — глядімо в це дзеркало".

„Федеральний Кур'єр" подав першу статтю „Федераліста" з своїми коментарями. Скільки в обох спокою і зрівноважености в думках! Це зрештою не дивує, бо журналісти, віддалені на протязі більше, ніж 160 років знали і знають докладно від альфи до омеґи, чого вони хотіли і хочуть. Перші добули те, чого хотіли, другі певні, що добудуть.

Дуже і дуже радимо нашим політикам ознайомитись з „Федеральним Кур'єром"...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Білфілд, Н. Д.

Північна Дакота манифестує в 20-ту річницю Голоду на Україні.

Цьогорічні Зелені Свята були в Північній Дакоті під знаком манифестації проти московсько - комуністичного народовбивства, та взагалі проти російсько - комуністичного імперіялізму.

В неділю, дня 24 травня 1953 з а ініціятивою стейтової філії УККА відбулася в містечку Білфілд П. Д. небувала, як на Північну Дакоту, манифестація, на яку приїхали свідомі українські громадяни, щоб віддати поклін мученикам. Напевно було б значно більше, якби не зливний дощ, який падав цілу ніч з суботи на неділю і майже цілу неділю 24. V. 1953. Всю організаційну працю на місці в Білфілд виконав місцевий Відділ УККА, а в першу чергу його голова п. Микола Прокоп і секретар п. Іван Шипковський, та п. Петро Проців. Їм помагали все готові до громадської праці Василь і Катерина Мельника. П. Н. Прокоп відбув кілька поїздок по довколишніх громадах, роз'яснюючи значення манифестації, та заохочуючи прибути в означений день, — Це треба ще більше доцінювати, бо він, як уроджений в Америці, знаменито відчуває і розуміє українську справу.

У зв'язку з манифестацією, стейтова філія УККА на Півн. Дакоту повела також інформацію американського громадянства і преси про положення на Україні. Розіслано до преси спеціяльні огляди а визначним амер. громадянам і всім стейтовим сенаторам вислано спеціяльні відозви і книжечки про голод і Вінницю. Після манифестації вислано до губернатора стейту і його уряду, а також сенаторам і конґресменам з Півн. Дакоти у Вашинґтоні і всім суддям Найвищого Суду в П. Д. резолюції з манифестації, відозви і книжечки про голод і Вінницю. Всю пропаґандивно-інформативну працю вели, як завсіди, голова філії д-р Антін Жуковський і м.-голова філії п. Стефан Глебічук, також уроджений в Америці, — який з посвятою працює для української справи.

Справді громадянки і громадяни Білфілду і околиці можуть бути горді, бо досі перший раз всі без різниці релігійної і групової відчули, що це щось небуденне, що це загально-національна справа.

Сама Манифестація почалася о годині 12 Панахидою в українсько-католицькій церкві, яку відправив о. Іван Забава, парох Білфілду. — Після Панахиди всі пішли до „Меморіял Гол", де жіночий Комітет гостив обідом всіх учасників манифестації. Жіночому Комітетові, а головно паням Марії Стус і Ользі Жуковській, а також всім дівчатам належиться повне признання.

Після обіду у великій залі Меморіял Гол відбулося манифестаційне віче, яке відкрив голова місцевого відділу УККА п. Микола Прокоп і закликав відспівати американський гимн. Відтак д-р Антін Жуковський, голова стейтової філії УККА виголосив глибоко-обудуману і зворушливу промову про російсько-комуністичну окупацію України, насвітлюючи цифрами систематичне народовбивство від початків окупації, а яке завершилося штучним голодом і Вінницею, та дальше продовжується розстрілами, арештами і засилками в концтабори і сибірські тайги, підчеркуючи, що все це діється за пляном національно - політичної війни, проти українського населення.

Слідуючим з черги промовцем був визначний український громадянин, спеціяльно запрошений з Міннеаполіс, професор Олександер Ґ р а н о в с ь к и й, який мимо старшого віку не відказався приїхати, щоби свою присутністю і знанням надати поваги цій манифестації. Він виголосив в и с о копатріотичну промову, а присутні щиросердечно вітали його виступ. В своїй доповіді проф. Ґрановський, нав'язуючи до трагедії України, підчеркнув значення волі, яку можна здобути тільки в єдності, а нашим обов'язком є ширити правду про Україну, здобувати для неї приятелів і американську опінію, щоби наша Україна мала колись таку волю і добробут, як це є в Америці. При кінці своєї промови проф. Ґрановський відчитав англійською мовою резолюції, засуджуючи російсько - комуністичне народовбивство, домагаючись такого засудження всім вільним світом й звертаючись рівночасно до Конґресу ЗДА і до ОН прослідити всі злочини і народовбивства на Україні під московсько - комуністичною окупацією. Резолюцію приняли одноголосно. Після промови проф. Ґрановського п. Василь Мельник відспівав пісню „Я сьогодні щось дуже сумую".

Відтак по-американськи виголосив прекрасну промову п. Степан Глебічук м.-голова стейтової філії УККА, закликаючи головно тут роджену молодь українського походження гуртуватися в рядах УККА, та пізнавати історію України.

Опісля п. Адріян Кармазин з чуттям віддеклямував поему Тараса Шевченка „Іван Підкова".

Українським національним гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено цю манифестацію. По манифестації мали нагоду учасники оглянути виставку українських вишивок, яку зорганізували пані Святослава Жуковська і Кат. Мельник. В часі Манифестації переведено збірку на народні цілі, яка дала $75.

Д. Б.

Дітройт, Міш.

Невмирущі постаті.

Дня 29-го лютого ц. р., 14 Відділ Українського Золотого Хреста в Дітройт, Мішіген, зеличав пам'ять найвизначніших двох жінок наших останніх Визвольних змагань: Ольги Басараб та Олени Теліги.

Звеличувати пам'ять цих двох світлих постатей, ввійшло вже в життя української громади і рік-річно Український Золотий Хрест західньої частини Дітройту вшановує їх пам'ять якнайкраще. Це ж великі дочки українського народу, які жили й вмерли в ім'я самостійної української держави. Це герої, які своїм життям та своєю смертю стали символом боротьби за волю.

В цьому році, це свято відбулося досить скромно, в домі голови Укр. Золотого Хреста пані Анни Левкут — лише для членок та малого числа гостей. Свято відкрила пані Левкут, яка пригадала значення цього свята. З черги пані Марія Квітковська виголосила реферат, в якому схарактеризувала життя та політичну, суспільну й революційну діяльність Ольги Басараб та Олени Теліги, як також і поетичну працю Олени Теліги. Всі мали перед очима життя Героїнь, які й після своєї смерти залишились перед нами в усій красі своєї боротьби. Пані Стефанія Семеген віддеклямувала з великим чуттям вірш О. Грицая, присвячений „Мученицям".

Кінцеве слово забрала місто голова п. Катерина Ігнатюк та попросила присутніх зложити пожертви на Визвольний Фонд. Збіркою занялася Анна Любінська. Зібрано $25.00, які вислано на призначену ціль через Головну Управу У. З. Х.

По закінченні святочних сходин, члениці й гості, співали стрілецькі пісні та вели товариську гутірку при смачно приготованій перекусці й каві.

Пізно в ночі присутні розійшлися до дому, з піднесеним духом та вірою в краще завтра нашого народу.

М. К.

В РОКОВИНИ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

Заклик СФУЖО

Минає двадцять років від нечуваної трагедії українського народу — штучного голоду — що його створила на Україні большевицька влада в рр. 1932-1933. Мільйони людей, серед них жінок і дітей передчасно зійшли тоді в могилу — померли голодною смертю. Надмірні страждання матерей, що самі, опухлі з голоду, губили свої останні сили, вишукуючи надлюдських засобів, щоб спасти своїх дітей, — не мали і не мають рівних собі в цілому світі.

Обов'язок наш, що вийшли живими з цього людського горя й опинились у країнах вільного світу, не тільки пом'янути всіх, що згинули тоді — в 20-річчя їх трагічної смерти, а розповісти всім тим, серед кого живемо, про ті страшні події.

Тому управа Світової Федерації Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) головним своїм завданням на 1953 рік поставила зібрання матеріялів про трагічні переживання матері-українки у зв'язку з голодом 1932-1933 рр. на Україні та опублікування цих матеріялів англійською мовою.

Вітаючи ініціятиву ДОБРУС-у щодо збирання й опублікування матеріялів про цей голод, СФУЖО бере на себе (як це заплянованo й розпочато вже раніше) одну ділянку-тему „Українська мати-страдниця в 1932-1933 роках". Для цього зорганізовано при СФУЖО комітет із наддніпрянок, що вже розпочав свою роботу.

Тепер цей Комітет звертається до всіх, хто сам переживав муки голоду чи був безпосереднім свідком їх, особливо до жінок — надсилати свої спогади (свідчення) про голод і його наслідки у своїй родині чи в своєму оточенні. Просимо, розповідаючи про ці події, точно називати село чи місто, де вони відбувалися й імена людей; прізвища з відомих причин подавати не треба.

Сподіваємось, що українське громадянство, зокрема жіноцтво, зрозуміє важливість виявлення перед цілим світом цієї жахливої ділянки страждань нашого народу під жорстокою займанщиною ворога і відчує свій обов'язок подати про це матеріяли. Важко про це згадувати, але згадаймо! Нас до цього кличуть мільйони поляглих, наших близьких і рідних.

Матеріяли просимо надсилати на адресу:

World Federation of Ukrainian Women's Organizations
866 N. 7th Street
Piladelphia 23, Pa.

Перший Конгрес Українських Католицьких Університеських Студентів Канади „Обнова"

Організаційний Комітет Федерації Товариств Студентів Католиків Канади „Обнова" під високим патронатом Преосвященного Архиєпископа Кир Василія Ладики та Єпископів Кир Максима Германюка, Кир Ісидора Борецького, Кир Ніля Саварина, Кир Андрея Роборецького під головством панни Віри Жаровської, відбувся у Вінніпеґу в днях 15-16-17 травня 1953 р. Перший Конгрес „Обнова" в Канаді.

Доповіді виголосили: Преосв. Кир Максим Германюк на тему: „Завдання українського католицького інтеліґента в Канаді". Віра Жаровська: „Формація Федерації Товариств Укр. Студ. Кат. Канади". Володимир Зборовський: „Співпраця „Обнови" з іншими канадійськими федераціями і з Північно-Американською Комісією". Василь Бринявський (читав Радислов Жук) з Монтреалу: „Співпраця Обнови з Пакс Романа". Марія Боднарчук: „Преса Укр. Кат. Студ. Канади". Проф. д-р Я. Рудницький: „Участь українців у науковому житті Канади". Мирослав Чарнецький зі Саскатуну: „Фінанси". Іван Лазарук з Едмонтону: „Програма праці на будуче". Впр. о. В. Дрібненький з Торонта: „Роля інтеліґента в житті укр.-кат. церкви".

На Конгрес прибули делеґати зі студентських осередків з: Торонто, Онт., Монтреаль, Кв., Едмонтон, Алта, Саскатун, Саск. і Вінніпеґ, Ман.

На бенкеті в Форт Ґеррі Готель промовляли: Преосв. Кир Максим Германюк, Василь Валл — голова Централі Українців Католиків Канади, Слав Ребчук — алдерман, М. Смеричанський — університетської Ради, представники колеґії св. Павла та Ст. Боніфас та представник Манітобського університету, Р. Данилюк з Торонта та Віра Жаровська з Вінніпеґу.

По довгих нарадах порішено слідуюче: створити на Канаду єдине центральне координаційне тіло під назвою: „КАНАДІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ КАТОЛИКІВ „ОБНОВА" з осідком у Вінніпеґу, а при кожному університеті існуватиме „Т-во Українських Студентів Католиків „Обнова".

ГОЛОВНА УПРАВА „ОБНОВИ" В КАНАДІ на 1953 і 1954 роки: президент — Володимир Зборовський з Вінніпеґу, заступники з Торонта Евстахій Клосевич, зі Саскатуну Мирослав Чарнецький, з Едмонтону — Іван Лазарук, з Монтреалю — Лев Винницький. Секретар рекорд. — Силвія Вель, організаційна — Марія Боднарчук, скарбник — Мирослав Гаврисишин, члени: Ігор Галярник, Оля Ковбель, Зенон Басараб. Контрольна комісія: Едвард Секундяк (Саскатун), Ігор Мончак (Монтреаль), Люба Чабак (Торонто). Товариський суд: Мирослав Чарнецький (Саскатун), Росалія Дестик (Торонто) Ярослав Джума (Саскатун).

Порішено видавати свій журнал-квартальник.

Ухвалено відповідні резолюції.

(УКПС)

Створено Координаційну Комісію при ЗУАДК

(Закінчення зі стор. 1-шої)

зано в „Зверненні", що вони будуть „негайно та в цілості переслані безпосередньо до УСХС в Европі", будуть переслані з тим самим зобов'язанням через ЗУАДК. На нарадах принято по дискусії одноголосно таку резолюцію:

Представники українських установ і організацій, які займаються харитативно допомоговою діяльністю, на своєму першому зібрані в дні 7. червня 1953 року оформившиль у Координаційну Комісію при ЗУАДКомітеті, стверджують після основного обговорення питань допомоги українським залишенцям в Европі наступне:

1). Дальше вдержання дотеперішньої допомогової акції для залишенців вимагає зосередження і скоординування харитативно-допомогової діяльности всієї української спільноти у ЗДА у Злученому Українському Американському Допомоговому Комітеті.

2). Для успішности ведення цієї допомогової акції для українських залишенців у Злучених Державах є конечним, щоб в Европі існувала і діяла Координаційна Комісія при Европейському Представництві ЗУАДКомітету.

3). Прохається всі українські установи й організації у ЗДА, які займаються харитативно-допомоговою акцією тут у ЗДА, ўзгіднювати і координувати цю свою допомогову діяльність зі Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом.

ЗУАДК приготовляє видання ювілейної книги

Филаделфія. Злучений Американський Допомоговий Комітет, з нагоди 10-ліття свого існування й праці, яке припадає в 1954-тому році рішив видати окрему документальну книгу, в якій була б подана детальна історія постання та багатобічної праці й досягнень ЗУАДК на тлі загальної харитативно-гуманітарної акції американських українців. В тій цілі була створена окрема редакційна комісія, яка відбула минулої суботи свої перші наради, встановляючи загальний характер плянованого видання, його розміри, час підготовки тощо. В нарадах, що відбулися у власних приміщеннях ЗУАДК, взяли участь: екзекутивний директор ЗУАДК д-р Володимир Галан, що проводив нарадами, та редактори: д-р М. Стахів, І. Кедрин, А. Драган, І. Керницький та О. Тарнавський. Обговоривши загальний характер видання, доручено ред-торам І. Кедринові та А. Драганові приготовити впродовж найближчих двох тижнів подрібний плян, після чого буде відповідно розділена праця та почнеться конкретна підготовка видання-моноґрафії, яка найпізніше з кінцем цього року повинна буди здана до друку. Основну працю, в підготовці матеріялів виконуватиме затруднений в канцелярії ЗУАДК ред. О. Тарнавський.

Церкви підтримують допущення нових іміґрантів до ЗДА

Вашинґтон. — Більшість церковних організацій в ЗДА висловились за підтримкою пляну уряду про додаткове допущення в цю країну 240,000 осіб під час наступних двох років. Як відомо, уряд президента Айзенгавера висунув проєкт допустити, поза нормальною іміґрацією, ще 240,000, щоб допомогти особам, які в останні роки втікли від утисків з-поза залізної завіси, а також для того, щоб полекшити трудноші перенаселених країн, таких як Італія чи Греція. Церкви висловили свою підтримку цьому плянові перед правничою підкомісією Палати Репрезентантів, при чому протестантські церкви були представлені Крайовою Радою Церков Христа в ЗДА та Крайовою Лютеранською Радою. Католицькі об'єднання були представлені Краєвою Католицькою Радою Доброчинности й спорідненими їй організаціями та організаціями, що посднані в Крайовій Католицькій Переселенчій Раді та в Американському Комітеті для Надзвичайної Міґрації. Численно були представлені голоси жидівських організацій, що працюють в ділянці переселення чи яким іншим способом зацікавлені іміґраційними справами. Представники цих усіх організацій висловили свою підтримку плянам додаткового переселення, хоч і підкреслювали свої застереження щодо окремих пунктів пляну.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, відбудуться винятково в червні 12. червня, в п'ятницю веч. о год. 7. в Клюбі Ам.-Укр. Горожан 847 Норт Френклін вул. Всі справи будуть в цьому часі полагоджені. Проситься охочих на відкриття „Союзівки" зголошуватись. — Грималяк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 13. червня, в 8 год. ввечорі, в церковнім домі св. Юрія, під ч. 33 Іст 7. вул., заля ч. 5. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в п'ятницю, 12. червня, точно 9 год. ввечорі. Просимо, щоби всі члени були присутні. — В. Новак, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. Зап. Січ, від. 75, повідомляє, що місячні збори відбудуться 14-го червня точно о год. 1. по полудні в У. Н. Домі, 4655 Мартін. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — Ю.. Лелюх, предс.; І. Слупецький, кас.; С. Ждан, фін. секр.; В. Зубар, рек. секр.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ. — Бр. св. І. Хрестителя, від. 247, буде мати місячні збори в четвер 11 червня в 7-мій год. ввечорі в церковній залі св. Апп. Петра й Павла укр. прав. церкви, 625 So. Heald St. В неділю, 14. червня, в 2-ій год. по полудні відбудуться піврічні збори в церковній залі при тій самій адресі. Присутність всіх членів обов'язкова. — М. Маєр, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Піврічні збори Бр. св. Апп. Петра й Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 13. червня, о год. 7:30 ввечорі, в параф. залі при 50 вул. і Полайна вул. Всі члени обов'язково мають явитись бо є дуже важні справи до полагодження. — Г. Гарасим, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 182, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. червня, о год. 2-ій по полудні, в парафіяльній залі, 45-47 Говп Евеня, Пасейк, Н. Дж. Просимо членів прийти на збори та вирівняти свої місячні належитості. — Уряд Т-ва.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Зап. Січ відд. 371 відбудуться в п'ятницю, 12. червня, в год. 8. веч., в Січовій залі при 18 Avenue, Newark, N. J. Проситься всіх членів приходити на збори і платити свої вкладки на зборах відділу. — І. Тарновський, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Сестр. Благовіщення, від. 125, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в понеділок, 15. червня, о год. 8 ввечорі, при 845 North Western Ave. На програмі касовий звіт, звіт зі зборів „Окружного Комітету" У. Н. Союзу та інші справи, які потребують одобрення ширших зборів. З огляду на це, просимо членів прийти на вище означений час. — А. Шиян, предс.; П. Яворська, кас.; І. Подола, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Збори Т-ва „Дністра", від. 361, відбудуться в суботу, 13. червня, о год. 8. ввечорі, в домівці при 119 Ave. A, I пов. У програмі звіти (діяльностевий, фінансовий, опікунів хворих), інформація про УНСоюз, справа пікніку, біжучі справи, кореспонденція. Перед зборами приймається членські вкладки. — М. Малетич, пр.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Варагура, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу від. 292 подає до відома членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. червня, о годині 1:30 по полудні, в залі У. Н. Дому, 4655 Martin & Michigan Ave. На зборах будуть роздавати дивіденду. Ті члени, що платять місячно, прошу вирівняти свої залеглости, бо в противні разі будуть суспендовані. Хто з Ваших членів родини ще не є членом УНС, просимо привести на збори та вписати. — В. Дідик, предс.; М. Гузиляк, кас.; П. Кізел, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. червня, в своїй залі, 914 Франклін Еве., о год. 3-ій по полудні. Проситься членів прийти на означений час, бо є важні справи до вирішення. — М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. червня, о 2-ій год. по полудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Присутність членів на зборах є обовязкова. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Піврічні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 13. червня, о год. 7. ввечорі, в домі Громади на Лавренс вул. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, бути присутніми на зборах та вирівняти місячні вкладки. Буде звіт контролі за минулих 6 місяців. — А. Хромяк, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 13. червня, точно в год. 7:30 ввечорі, в залі укр. греко-катол. церкви, 35 Варен вул. Проситься всіх членів прийти на збори, бо буде звідомлення уряду і контрольорів за 6 місяців. Довгуючі члени повинні вирівняти свої вкладки. Маємо також багато важних справ до полагодження. — М. Гранківський, предс.; П. Телешевський, кас.; Т. Соколовський, секр.

CLEVELAND, O. — St. Basil Br. 364 will hold its regular monthly meeting Sunda·· June 14, at 2 o'clock in afternoon at the Ukrainian Home of the East Side, 3161 East 93 St. Every member is urged to attend this meeting there will be important isssues to discuss. All members are also welcome in participating in the grand opening of the Ukrainian National Association new Союзівка which will be held Saturday July 4, 1953. All members in arrears should pay their dues before July or they will be suspended. — H. Kukiz, Pres.; J. Stoika, Sec'y.; S. Kraft, Treas.; E. Bilecky, Fin. Sec'y.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 14. червня, зараз по третій Сл. Божій, в церковній залі, 2280 W. 7th. — М. Декан, предс.; С. Косик, кас.; М. Бобечко. секр.

Подаємо до відома, що оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини огол.) пересилати разом з текстом.

Адм. „Свободи".

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 14-ти мільйонового майна організації!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПОДЯКА

У нашому тяжкому горю, що постигло нас зі смертю нашої Найдорожчої Дружини та Мамусі, бл. п. **АННИ З ДУДРИКІВ ЛАСТОВЕЦЬКОЇ**, ми одержали від наших Друзів та Знайомих дуже багато висловів співчуття так, що ми не в силі були поодиноко всім подякувати. Тому цією дорогою просимо усіх прийняти нашу щиру подяку за те, що старалися облегчити наше терпіння та зменшити наш смуток; рівнож сердешно дякуємо всім тим, що взяли участь у перед-похоронних Богослуженнях та похоронах. Вп. Панові д-рові Романові Осінчукові сердешно дякуємо за дбайливу і безкорисну лікарську опіку над Покійною перед Її від'їздом до лічниці та за Його цінні поради в часі Її побуту в лічниці. Вп. Панові д-рові Андрієві Тершаківцеві дякуємо щиро за опіку над Покійною в часі, коли Вона була у шпиталі.

Щиро дякуємо Всечеснішим Отцям Василіянам зі Свято-Юрської парафії в Ню Йорку за відправу похоронних молитов і обрядів, а Всечеснішому о. Совітникові І. Луцишинові за відправлені Служби Божі, відвідини Покійної у шпиталі та молитви над Її тілом.

БОГДАН ЛАСТОВЕЦЬКИЙ, муж
АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ, син

Ню Йорк, 7. червня 1953.

✝

Ділимося сумною вісткою з нашими Рідними, Друзями й Знайомим, що в дні 1. травня 1953 р., по довгій — важкій недузі, на 37 році життя, упокоїлася в Бозі наша Найдорожча Дружина й Мама

бл. п. Емілія Павліш – з дому Чиж

Похорон відбувся 4. травня 1953 р., а тіло Покійної спочиває на гр.-кат. кладовищі св. о. Миколая в Шікаґо, Ілл, ЗДА.

Отсею дорогою складаємо щиру подяку Всеч. оо. Василіянам за відправу похоронних Богослужень, Братам Оленцям за зладження й переведення похорону і всім нашим Приятелям і Знайомим та Сусідам за моральну й матеріяльну піддержку в часі хвороби і похорону Покійної.

Полишені в глибокім смутку
ІЛЛЯ — муж
ЄВГЕН-ІГОР і ЮРІЙ-ПЕТРО — сини.

✝

Ділимося сумною вісткою, що наша Найдорожча Мама й Бабуня

бл. п. ЛЮДМИЛА САВИЦЬКА,

вдова по бл. п. о. Иосифові Савицьким, катехиті в Стрию, а відтак у Львові, упокоїлася в Бозі, дня 30. травня 1953 р., в Ютиці, Н. Й., по довгій і тяжкій недузі в 72 році життя.

Похоронні обряди відбулися дня 3. червня 1953 р. в Ютиці, Н. Й., про що повідомляють горем прибиті:
син: ЗИНОВІЙ,
синова: ТЕОДОЗІЯ
і внуки: ЮРКО й ГАНДЗЯ.

621 Court St., Utica, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 3085. Таємниче зникнення.

Скочивши набік, коли Уга піднісся, щоб його потягнути вниз, Тарзан всією своєю силою замахнувся києм.

А з своєї кімнати Тум спостерігав, коли його вартівник і улюбленець впав на землю неживий.

Тум раптом злякавшись цієї білої людини, швидко відступив до внутрішньої кімнати.

Коли Тарзан пильно вдивлявся в темну кімнату, невиразна постать зникла через двері в протилежній стіні.